

УДК 7.036(100)

ДЕКОНСТРУКТИВІЗМ ЯК ЕПАТАЖНИЙ НАПРЯМ В СВІТОВІЙ КУЛЬТУРІ

НИКОНЕНКО Тамара

Київський національний університет технологій і дизайну, Україна

Надано результати дослідження сутності напрямку деконструктивізм. Метою стало визначення особливостей деконструктивізму як течії нового мислення в світовій культурі кінця ХХ – початку ХХІ століття. Охарактеризовано метод, характерні риси, закони нового напрямку в дизайні та архітектурі. На основі аналізу складових деконструктивізму виявлено внутрішньостильову структуру: підтечії раціонального та ірраціонального спрямувань.

Ключові слова: культура, дизайн, архітектура, авангардизм, конструктивізм, деконструктивізм

ВСТУП

Деконструктивізм, як один з найбільш епатажних напрямків у світовій культурі, виникає на основі авангарду і конструктивізму. Але його особливість полягає в тому, що він в деяких деталях суперечить цим напрямкам і оголошує абсурд і хаос основними правилами. Нові правила, які приніс деконструктивізм в дизайні, були для архітекторів і дизайнерів не просто новинкою, а своєрідною революцією. М. Гайдеггер вважав, що деконструкція є способом нового сприйняття життя і способом мислення нової епохи, для якого характерні вільна асоціативність і відмова від раціоналізму [1].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Актуальною проблемою сучасного дизайну є пошук нових шляхів формотворення. Деконструктивізм, завдяки багатоманітності формотворчих прийомів та нестандартному підходу до вирішення поставлених завдань сьогодення, є важливим для подальшого розвитку і застосування в дизайні.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Деконструктивізм намагається втілити в життя оригінальні ідеї знаменитого французького філософа Ж. Дерріди (1930 – 2004). Він називав деконструктивізм не архітектурним стилем, а особливим підходом до архітектури, спробою архітектора відмовитися від непорушних традицій і норм, гегемонії здорового глузду, панування рівноваги, порядку, чергування вертикалей і горизонталей [3].

Основним методом є деконструкція (руйнування) центрованих структур, моделей свідомості та самосвідомості людини, суспільства, культури. Відповідно в області дизайну, деконструкція означає критичне

і іронічне ставлення до правил і авторитетів, нову інтерпретацію традицій, руйнування канонів. Метод деконструкції в дизайні можна сприймати і як руйнування звичних зв'язків, що веде до створення нового образу.

Як самостійна течія деконструктивізм сформувався в кінці 1980-х років (роботи П. Айзенмана і Д. Лібескінда), пізніше у роботах Р. Колхаса. Маніфестами деконструктивізму вважаються пожежна частина «Vitra» З. Хадід (1993) і музей Гугенгайма в Більбао Ф. Гері (1997). Для деконструктивізму характерні так риси:

- поєднання непокєднуваного, порушення пропорцій і поєднання кольорів;
- характерні кольори: непокєднувані між собою, контрастні;
- характерні лінії: ламані, перетинаючі;
- характерні форми: прямокутні, круглі, перетинаючі.

Деконструктивізм заперечує закони земного тяжіння і звичні уявлення про простір. Світло – один з улюблених «підручних засобів» цього стилю. Бо саме світло здатне створювати чудові оптичні ілюзії. Кольоровість світла може бути найрізноманітнішою – від звичного для людського ока жовто-білого спектру до яскравих неонових відтінків. Спеціальні ефекти, всілякі проєкції зображень, що розсовують кордони часу і простору, також прекрасно доповнюють ідею деконструктивізму. Девіз стилю: реальності не існує.

Рис.1. Д. Лібескінд. Кристал Королівського музею Онтаріо. Торонто, Канада, 2007

Внутрішньостильова структура течії деконструктивізм передбачає поділ на підтечії раціонального та ірраціонального спрямувань. До раціональних належать: структурний деконструктивізм, абстрактно-геометричний деконструктивізм. Раціональні напрямки використовують набір раціональних форм та раціональне їх компонування (як система ортогональних композиційних вісей, модульність елементів), вони знаходяться під більшим впливом модерної традиції, відзначаються структурністю, логічністю, ясністю чи науковою обґрунтованістю побудови. Для цих напрямків є характерним переважання розумових, логічних ідей над чуттєвими, настроєвими експресіями. Представники: П. Айзенман, Р. Колгас, Б. Чумі та меншою мірою З. Хадід, Е. Міраллес [3].

До ірраціональних різновидів належать: інтелектуально-емоційний деконструктивізм, скульптурний деконструктивізм, експресивний деконструктивізм, динаміко-пластичний деконструктивізм. Ірраціональні напрямки використовують набір ірраціональних форм та ірраціональне їх компонування (як система вісей рівноваги замість системи ортогональних композиційних вісей), вони надихаються традиціями скульптурної та експресивної архітектури (які можемо віднайти протягом цілого ХХ ст., сягаючи аж до романтизму й сецесії) [3]. Також ірраціональні напрямки є, на противагу логічним (в класичному розумінні слова) течіям, інтуїтивно спрямованими. Представники: група Гіммельбляу, Ф. Гері, Г. Доменіг, Д. Лібескінд та З. Хадід.

Деконструктивізм стає одним із найпопулярніших напрямків у моді ХХІ століття. Особливо яскраво відобразився у творчості японських та бельгійських дизайнерів: Х. Морі, К. Такада, І. Міяке, Р. Кавакубо.

ВИСНОВКИ

Деконструктивізм є протестом, який виступає проти усталеного трактування та розуміння архітектури і дизайну, проти їхніх технічних і естетичних меж. При цьому, деконструктивізм є більш естетичним бунтом, ніж технічним чи конструктивним. Ідейні підвалини деконструктивізму: пріоритетне застосування передових матеріальних засобів і технологій у поєднанні ідеї та абстрактної мови художнього вираження. Для деконструктивістських проєктів характерні візуальна ускладненість, несподівані зламані і деконструктивні форми. Деконструктивізм відображає віртуальний світ з його нескінченними просторами, контрастними кольорами, взаємопроникаючими обсягами та нетрадиційними матеріалами. Протиірччя загальним законам гармонії середовища є єдиною заборонаю у дизайні цього стилю. Деконструктивізм в дизайні завжди застосовує найостанніші відкриття в області нових технологій, оскільки побудувати і облаштувати безпечно для людини спорудження та при цьому створити образ зруйнованого архітектурного простору надзвичайно складно.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жаркова М. А. Подход к определению понятия деконструктивизма. Дефиниции культуры / М.А. Жаркова. – Томск: Изд-во Томского университета, 2014. – 144с.
2. Ильин И. П. Постструктурализм. Деконструктивизм. Постмодернизм / И.П. Ильин. – М. : Тандем, 2011. – 304 с.
3. Макиенко М.А . Деконструктивизм Ж. Дерриды / М.А. Макиенко. – М. : Тандем , 2005. – 168с.

NYKONENKO T. DECONSTRUCTIVISM AS AN EPATAGE TREND IN WORLD CULTURE

Provided research results of the deconstructivism trend entity. The goal was to identify the features of deconstructivism as a new thinking flow in world culture of the end of the 20th - the beginning of the 21st century. Described method, features, rules of a new design and architecture trend. On the basis of analysis of the deconstructivism components revealed the structure of the internal style flow: branches of rational and irrational directions.

Key words: culture, design, architecture, avant-gardism, constructivism, deconstructivism